

Transcriptie interview met G.C. Neuteboom-Hoogland, d.d. 23.3.2015

- I1 De voornaam is Truus, heb ik in het boek gelezen.¹
G Geertruida [onduidelijk] Cornelia.
I1Cornelia. Cornelia, dat is de naam...
I2 Nee, Geertruida Cornelia.
G Ja.
I2 Maria.
G Nee.
I2 En de achternaam?
G Mijn naam? Hoogland dan.
I1 Dat moet er wel even bij. Ik heb natuurlijk al wat gelezen in het boek. U komt uit Kamerik?
G Ik niet.
I1 U komt uit Harmelen.
G Ja.
I1 Oké, ja. Dat was niet helemaal... nog duidelijk.
G Dat was niet zo ver. Vroeger wel [een uur fietsen? *Niet goed verstaanbaar*].
I1 En dat ligt vlak bij elkaar? Kamerik en Harmelen?
G Nee, je hebt... Vroeger, als je aardrijkskunde leerde, dan had je Utrecht, eh... Alphen aan den Rijn, ja, Harmelen, Woerden, Bodegraven...
I1 Ja, ja, dat rijtje. En hoe hebt u elkaar ontmoet?
G Ja, gewoon. Op een fietstocht.
I1 Een fietstocht. Ik dacht, dat ligt allemaal in de buurt van Woerden, dus...
G Ja, maar vroeger kwamen we toch niet verder?
I1 Nee, dat is waar.
E [*E komt nog even de kamer binnen*] Ik ga nu naar beneden; in het restaurant, effe zitten...
G En als Kok komt...
E Dan stuur je die naar beneden.
G Ja, mijn dochter belde net dat ze langs kwam...
I1 En u bent ook daar opgegroeid? Uit welk gezin kwam u? U was ook een boerendochter heb ik begrepen. [*voorkennis: E is een boerenzoon*]
G Ja, uit een goed gezin.
I1 Net als uw man ook uit een boerenfamilie.
G Ik was ook de oudste. Ik had één broertje boven me. Die is aan hersenvliesontsteking overleden... Toen ik geboren... Ik was geloof ik al geboren... Ja, het trouwboekje kon ik niet vinden. Ik heb het weer ergens neergelegd, weggestopt. Die [broer] was nog maar anderhalf jaar ouder als ik.
I1 En het was een groot gezin waar u uit kwam?
G Ja, twaalf kinderen.
I1 En u bent op een gegeven moment getrouwd, in '48, ik maak nu wel een grote sprong. Maar met uw man had u toen al contact in Leiden.
G Ja, die was al sinds '47 in Leiden.
I1 En was u al eerder in Leiden geweest?
G Nooit, mijn man ook niet. Ja, waar kwam je vroeger met de fiets? Daar kwam je toch niet?
I1 En die winkel, dat was op aanraden van een kennis van uw man. Dus u bent daar toen samen naar toe geweest om te kijken?
G Ja, natuurlijk.
I1 Dat wel. Nou, ik vraag het maar...
G Mijn vader zei: "Wat moet je met dat kippenhok?"
I1 O ja?
I2 Was het klein?

¹ Dit betreft een bij voorafgaande kennismaking ter inzage meegekregen boek getiteld *Van middenstander tot ondernemer*, Leiden 2005, met daarin een artikel 'Je moet wel eens wat durven; Herinneringen van Gerrit Neuteboom' van de hand van eindredacteur Cor Smit.

- G Ja, wat moet je met dat kippenhok. Wij woonden op een boerderij. Zo vrij en frank als wat. Een vrijstaande boerderij.
- I1 En hoe vond u dat? Want, ja, het was toch wel een hele...
- G Och, je bent verliefd en dan vind je alles mooi, toch?
- I2 U woonde boven de winkel?
- G Nee, toen nog niet. Nee, toen we getrouwd zijn, zijn we er pas gaan wonen.
- I1 Toen boven de winkel gaan wonen.
- G Je mocht toch vroeger niet samenwonen? Kom nou [lacht].
- I1 Nee, maar uw man was er al, las ik in het boekje, de eerste zomer was van '47, dat was niet zo'n goede zomer.
- G Ja.
- I1 En u bent getrouwd in '48?
- G Ja, begin '48. Ja, en toen ben ik gelijk naar Leiden gegaan natuurlijk.
- I1 Dat is een hele overgang.
- G Een hele grote overgang!
- I1 Had u altijd thuis gewoond, tot aan uw trouwen?
- G Ja, ik was thuis de oudste. Alles draait in een gezin dikwijls op de oudste. Ja, toch? 'Ga maar naar Truus. Die weet het wel. Die doet het wel'.
- I1 De tweede moeder hè.
- G En dat voel ik nog wel. Bij mijn broers en zussen, voel ik dat nog.
- I1 Omgekeerd misschien ook wel?
- G Ja, hun vinden mij echt de oudste zus.
- I1 De overgang naar Leiden toe... U had altijd thuis meegedraaid... Maar ook nog in verenigingsleven actief geweest? Of dingen voor u zelf gedaan?
- G Weinig nog. Want... we hadden toen net de oorlog [gehad]. Toen wij vijftien, zestien, zeventien jaar waren, was net de oorlog... waren er niet zoveel mogelijkheden. Direct na de oorlog kwam er een dansschool. Een dependance dan hoor. Maar ik bedoel, je hoefde niet naar Utrecht. Die kwamen naar de dorpen toe. Dat was het eerste wat ging leven na de oorlog... voor die jongelui. Er waren jongens bij, die waren vier- of vijfendertig en die hadden ook nog nooit gedanst [lacht]. Ja, mocht vroeger allemaal niet. En dat kon ook niet. En je kon het ook niet stiekem doen. Dat ging ook niet, nee.
- I1 En de andere kinderen uit het gezin waaruit u kwam? Die zijn in de buurt blijven wonen? Of ook uitgezwermd?
- G Ook gaan trouwen. Ik was 21. Het andere zusje was ook 21. Dat was gewoon toen de leeftijd, 21, 22, dan ging je trouwen. De meesten wel. Het is tegenwoordig 31 in plaats van, eh...
- I1 En zijn er nog van deze kant opgekomen?
- G Nee, ze zijn toch allemaal rond Utrecht blijven hangen.
- I1 U bent de enige die Leienaar is geworden?
- G Ja, ja. En dat vonden ze prachtig. Kwamen ze op de fiets naar ons toe. Dat was een dag uit. Dat vonden ze prachtig. Hadden nog nooit de zee gezien. Ja, ik ook niet [lacht], nee.
- I1 Ja, dat kan gebeuren. En Leiden, '48 getrouwd en toen kwam u daar wonen. En eind '48 de eerste dochter, las ik in het boekje....
- G Ja, met de derde, dinsdag. Ze mocht niet op Kerstmis komen.
- I1 De namen van de kinderen... schrijf ik ook voor mijzelf even op.
- G De roepnaam? Of volledige naam?
- I1 Doe maar de volledige naam.
- G Ja, eh, al de namen? Ja, het trouwboekje, dat heb ik wel. Mijn eigen trouwboekje, van mijn broers en zussen, dat heb ik wel in huis, maar...
- I1 Nou ja, dan doet u eerst de roepnamen.
- G De oudste heet Joke.
- I1 Joke, ja....
- G Vroeger werd ze Corry genoemd. Maar dat is Kok geworden.
- I2 Dat is de tweede.
- G Ja, dat is de tweede dochter.
- I1 Corry... Kok. De derde...

G Dat was Ans. Die heet nou ook Anne. Je moet meedraaien, hè?

I1 En toen kwamen de jongens?

G Toen kwam Gerard.

I1 Dat is de opvolger.

G Ja, de stamhouder. De echte stamhouder van de familie Neuteboom.

I1 Ja, en na Gerard...?

G ...kwam Josefine, José. En dan heb je Hans. En dan heb je Marjan...

I1 Jongensnaam...

I2 Marjanne.

G Nee, Marjan. Gewoon Marjan. De een legt de klemtoon op de nene... en de andere...dat doen ze nog steeds.

I1 En de achtste is dan Ruud?

G Dat is de jongste.

I1 Die kwam ik ook tegen in [het boek].

I2 O ja.

I2 [tegen I1:] Dat -ne moet eraf, bij Marjan.

I1 O ja, het staat ook hier wel gelukkig op, maar het is leuk om ze bij de hand te hebben. En die zijn allemaal opgegroeid in Leiden?

G Ja.

I1 Daar kunnen we gelijk ook wel mee door(.)gaan. Naar, eh... Zijn ze... We zitten in de Haarlemmerstraat, daar is het begonnen. Zijn ze daar ook allemaal geboren?

G Ja.

I1 Allemaal daar boven de winkel?

G Twee zijn in het ziekenhuis geboren.

I1 Oké.

G Allemaal in Leiden geboren, ja.

I1 Hoe was dat? In een bovenhuis?

G Nou ja. Het was zo.

I2 Hoe groot was het?

G Het was niet groot. We hadden een huiskamer, en een klein woonkeukentje, nou, en één slaapkamer boven en een kinderkamer. En meer hadden we niet.

I2 Geen zolder? Waar je de jongens kon leggen?

G Nee.

I1 En uitbreiden kon daar ook niet, heb ik begrepen.

G Ja, toen hebben we een etage d'r op moeten zetten.

I1 O, dat wel?

G Ja, wat dacht je. We hadden er drie... effe kijken... vier al. En toen is die etage er opgezet. En daar kwamen twee kamers op en ook een douche. Het was een nieuwwachtig pand, maar een douche was er nog niet.

I1 Was er nog niet... Voor ik met de kinderen dan verder ga... U hielp vanzelf... misschien wel mee in de zaak?

G Nou ja, toen ze zo jong waren ... op de lagere school... nou ja...

I2 Uzelf?

G Ja, ik wel ja.

I1 Ja, dat vroeg ik.

G O, ik dacht van ze...

I1 Nee, voor ik daarover verder ga... En kinderen en meehelpen in de zaak, dat was een druk leven?

G Ja, het ene been in de winkel en het andere in de huiskamer.

I2 Had u hulp?

G Dagmeisjes. Die had je vroeger. Voor 15 gulden en busgeld had je een dagmeisje. Uit Roelofarendsveen.

I2 Van maandag tot zaterdag?

G Ja, van maandag tot zaterdag.

I1 En hebt u altijd in de winkel meegeholpen?

- G Als ik niet nodig was beneden, dan was ik natuurlijk boven. Dus 't was steeds trap op en neer. Dat geeft niet. Daar wen je aan.
- I1 En uw man stond in de winkel. Had ie daarnaast nog hulp ook?
- G Nee, we deden het eerst samen. En toen kwam er een broer op zaterdag helpen een dag, uit Kamerik, die kwam dan met de bus naar Leiden en kwam een dag bij ons werken. En eh..., ja, effe kijken hoor. Ja, nou, de kinderen hebben niet zozeer echt achter de toonbank gestaan bij ons. Nee, ze hebben niet kaas afgesneden of... Nee, dat hebben ze niet gedaan.
- I1 De kinderen zijn allemaal in Leiden ook naar school gegaan. Naar welke scholen?
- G Eh, de Haarlemmerstraat. De meisjes op de Mariaschool.
- I1 De Mariaschool. [Tegen I2:] Dat moet jou wel bekend voorkomen.
- I2 Ja [tegen G:] Was juffrouw Brouwer er toen al? Juffrouw Annie Brouwer, de kleuterklas.
- G Juffrouw Annie kenden wij...
- I2 Een schat van een mens.
- G Een non hè?
- I2 Een non? Nee, ze was toen non? Nee, een leek was het.
- G Leek... zuster.
- I2 Het waren toen allemaal nog zusters.
- G Ja, het hoofd was, oe... die was een beetje kattig.... Die andere zuster was lief.... En daar zaten mijn meisjes allemaal.
- I1 Het was een meisjesschool?
- I2/G Ja, het was een meisjesschool.
- I1 En daar zijn alle meisjes op geweest? Anne en Josefien ook?
- G Ja.
- I2 Later is het een gemengde school geworden. In '65, toen mijn kinderen daar heen gingen, toen eh...
- I1 Dat was de lagere school.
- I2 Een katholieke lagere school.
- G Róóms katholiek.
- I2 Erg hè.
- I1 En daarna, na de lagere school. Wat hebben ze toen gedaan?
- G De oudste is naar de huishoudschool geweest. Die kon, volgens het hoofd, kon ze niet verder leren...
- I1 Ja?
- G Ze deden dat zelf maar hè. Weet je, ze sturen...
- I2 Een Cito-toets was er niet?
- G Welnee, die was er niet.
- I1 Het hoofd zei dat...
- G [Maar] laat ze maar schuiven [lacht].
- I1 En Ans?
- G Eh, Kok heb de Mulo gedaan. En Anna ook. En Gerard ook.
- I2 Op de Agnesschool?
- G Nou, eh. Nou dat... dat zat er toch..., effe kijken. Waar zat die school... Anne zat op het Levendaal... later.
- I2 Barbaraschool?
- G Ze moest twee jaar naar het Levendaal... Ze kon het niet met de juffrouw, met mw. Hoog... Hoogboog..., kon ze het niet vinden.
- I2 Dat was op de lagere school? Dat was de Barbaraschool geweest.
- G Ja, ja.
- I1 Maar die Mulo, die was... Waar was die dan?
- G Eh ... dat zat... Hoe heet dat nou...
- I2 Agnesschool.
- G Hoe heet dat nou... over het spoor, richting de Mors. Hoe heet... Ja, dat daar was een Mulo.
- I1 Dat komt misschien nog wel.
- G Nou ja, nou je 't zegt: waar was die school?
- I2 Daar toch?

I1 Dat komt nog wel. En Gerard is daar ook geweest?

I2 Nee.

I1 Die is ook naar de Mulo geweest?

G Ja, die heb ook Mulo gedaan.

I2 Waar was dat? Was dat de Bonaventura?

G Nee, niet op die scholen. Van de lagere school gingen ze naar... eh. Ik denk dat dat nog op de jongensschool was. Dat daar de Mulo nog zat. Gasthuisschool... dat plein ... daar heb toch een kerk gestaan? En scholen?

I1 Nou ja, ik weet het niet...

I2 Ik weet helemaal niet waar dat is. Gasthuis...

I1 Dat was voor mijn tijd. Dat weet ik niet.

G Nou ja, voor je tijd. Dat was...

I1 Voordat ik in Leiden was...

G Ja, hoe heet het daar nou? Ja, we zijn al zo lang eh [geleden...]. En ik ben ook niet zo'n mens geweest die altijd maar bij die juffrouw en die meester zat te klagen hoor. Ik denk, eh, 't is wel goed. Hoe heet het? Vrouwenkerkhof!

I2 Vrouwenkerkhof? Was daar een jongensschool?

G En daar in die straat... dat straatje daar, daar had je een jongensschool. En die lag vlakbij de andere school voor de meisjes. De ene gingen voor d'r in en hun gingen achter d'r in.

I2 Nou, daar is niks meer van over dan.

G Nee, nee. Dat is allemaal weg.

I1 En de andere kinderen? Na de lagere school. Wat hebben die gedaan?

G José is de opleiding verpleegkundige gaan doen.

I1 Verpleegkundige. [En] Hans die is..

G Heeft een fietsenzaak.

I2 O, da's in Leiderdorp.

I1 Die in Leiderdorp...

G Ja, die is de fietsenboer.

I1 Marjan?

G Marjan, die heeft wel gestudeerd. Die eh... hoe moet ik dat zeggen, onderwijskunde...

I2 Pedagogiek.

G Wat zeg je?

I2 Pedagogiek.

G Ja, pedagogiek. Ze is begonnen helemaal met alles en alles tot ze... eh. Ze is niet echt voor de klas gaan staan. Ze is ander werk... ze werd aangenomen bij Albert Heijn om haar kennis uit te breiden. Om een soort les te geven aan personeel. Dat is allemaal weg. Ook allemaal weg tegenwoordig.

I1 Maar voordat we naar... van de lagere school naar onderwijskunde gaan, je heb universitaire studies onderwijskunde... Heeft ze dat gedaan?

G VWO, ken dat?

I1 VWO.

G Ik ga achteruit hoor.

I1 En dan hebben we nog Ruud. Die is ook het vak, in de business gegaan.

G Hans, die heeft de detailhandelsschool gedaan. En Ruud ook. En uiteindelijk heb Gerard nog de kruideniersvakschool in Utrecht gedaan.

I1/2 O ja.

I1 Die detailhandelsschool, dat was ook in Leiden?

G Nou, die zat eigenlijk in Leiderdorp. Dat is er ook niet meer. En uiteindelijk is daar het ROC uit ontstaan.

I1 Ja.

G Nou Met Op de Hoofdstraat, hierzo bij Leiderdorp, dat smalle straatje, vroeger, daar ging de bus toen naar buiten, Hoogmade, Woubrugge. [Tegen I2:] Ken u daar wat van herinneren?

I2 Nee.

G Nee? Die ging niet naar Alphen toe. Nee, die ging over eh... richting Woubrugge... weet je wel, zo naar Leiden, die rit. En daar is die school toen opgericht.

I2 Met?

G Nou, ik geloof wel 25 of 30 leerlingen, toen. Mijn man heb nog in het bestuur gezeten van, eh..

I1 Katholieke school, natuurlijk...

G Nee.

I1 Nee?

G Nee. Ja, je vraagt wat. Wat is katholiek. Nee, kijk die ROC scholen zijn niet specifiek.... Kijk, de Bona was een katholieke school. Maar die andere scholen ook niet helemaal. Die andere, hoe heten.... bij Mariapoelstraat [Marienpoelstraat]...

I2 Nee, alleen de Bonaschool.

G Ja, en ze hebben niet op de Bona gezeten. Nee. Och, weet je wat het is, het was toen ook niet zo... dat studeren nog...

I1 Nee, dat was nooit vanzelfsprekend. Zo vlak na de oorlog...

G Nee, maar mijn man zijn vrienden, die hadden ook een groot gezin, net als wij, die kwamen ook van buiten, die kinderen konden goed leren. Die gingen wel naar de universiteit. Dus, ja. Er zitten ook nog wel drie economen bij. Dus, ja. Dan denk je: Ja, die kunnen dat.

I2 Je moet er ook zin in hebben. En ook zit...

G Zo zijn ze bij ons niet. Het zijn doeners. Het zijn doe-mensen. En nog.

I1 Dat is heel goed natuurlijk. Allemaal opgegroeid in de Haarlemmerstraat. En hoe was het wonen daar in die Haarlemmerstraat?

G Gezellig. Ja.

I1 Vanaf het begin voelde u zich wel thuis?

G Ja, ja. Kijk, of je van een boerderij gaat naar de stad, of - net als mijn oudste dochter - van de stad naar buiten, dat zijn twee grote verschillen. Ik had heimwee, dat eerste jaar. Ja, toen kreeg ik een kind en toen was het over. Maar mijn dochter ging van de Haarlemmerstraat af naar Hazerswoude. Die zat in tuindersgebied. En dat heb ze mij verleden week pas verteld. Ze zegt: "Mam, ze hebben mij wel 's gevraagd of ik niet in een groot gat viel, vanuit de stad in zo'n dorp". Maar voor mij was het precies hetzelfde, toch?

I1 Ja.

G Precies hetzelfde, toch? Ik kwam van buiten...

I2 Een grote overgang.

G Heel groot. Maar door de winkel, dat je alle dagen in de winkel was, had je geen tijd om te denken.

I1 Veel gezelligheid ook?

G Gezelligheid van de mensen. De mensen waren vroeger gezellig. Echt waar. Enne, mensen konden overal om lachen. Enne, praten. Hele kookcursussen gaven we achter de toonbank! [lacht]. En over eten en drinken. Ja, en leuke mensen bij de burens allemaal.

I1 Daar had u gelijk ook wel contact mee?

G Wij kochten bij de burens en de burens kochten bij ons.

I2 Ook als ze niet katholiek waren?

G Nee, ze keken nergens naar.

I1 O.

G Maar er zaten wel veel katholieken op de Haarlemmerstraat hoor. Ja, dat wel. Daar is niks meer van over.

I1 En vrienden kreeg u daar dan ook onder de middenstand?

G Ja, we waren bevriend met de slager en nog een slager aan de overkant. De burens waren we wel mee bevriend, maar niet dat we er over de vloer kwamen. Dat niet.

I1 En die vrienden waren dan katholiek?

G Ja, die ook wel. Allebei wel. Die slager ook, allebei.

I1 En alle kinderen zijn daar, behalve in het ziekenhuis, geboren in de Haarlemmerstraat?

G Ja.

I1 En daar had u, samen met uw man, het gezin, heel lang gewoond?

G Ja, 25 jaar bijna.

I1 25 jaar.

G Toen zei de grossier: "Gerrit, dat moet je zo niet doen". Hij vindt: "Dat huis is veel te klein voor jullie". En die had ook studerende kinderen. Hij was dan grossier. Kijk, die kijken weer even

- breder. Nou, en toen op een maandagochtend gingen wij naar Leiderdorp toe, om te kijken naar huizen. Zo wat er te koop stond en... toen kwamen we eentje tegen en nog eentje en nog eentje... en de volgende die we zagen, nou dat was op het eind van de dag beslist. Hadden we gekocht.
- I1 Dat werd de Wilhelminastraat?
- G Ja.
- I1 Het adres zag ik voorin het boek staan. En de zaak werd aangehouden?
- G Ja, dat was heen en weer, hè...
- I1 Dat was pendelen.
- G Op de fiets. En mijn man had dan een auto. Maar die stond de hele dag in de garage. Als ik kwam, moest ik op de fiets komen. En ik moest ook weer naar huis op de fiets. Dan was ik soms kleddernat en mijn man zat in de auto.
- I2 Had u een rijbewijs?
- G Nee, nee, ook nog niet.
- I2 Wel later?
- G Ja, later wel. Maar ja, dat zijn dingen... Dat gebeurt gewoon. Niet?
- I1 Maar 25 jaar Haarlemmerstraat, dat is een hele periode Leiden natuurlijk.
- G Ja, ja, ja.
- I1 En het verenigingsleven speelde zich af in Leiden, neem ik...
- G Nou, mijn man werd overal voor gepakt. Voorzitter van dit, bestuur van dat. Maar ik niet. Ik heb het niet gedaan. Ik ben alleen op een koor gegaan, kerkkoor.
- I2 Bij de Hartebrug[kerk]?
- G Ja, nou, ja...
- I1 En de kinderen hadden hun contacten daar ook...?
- G Vriendjes, vriendinnetjes enne...
- I2 Gingen die toen naar Leiderdorp op school? O nee, die waren toen natuurlijk al van school af.
- G Ja, nou nee, nog niet helemaal. Toen wij naar Leiderdorp gingen zat de jongste... zaten de jongste twee nog op de lagere school in Leiden. Toen was er vorm[en], noemden ze zo vroeger in de kerk. En dat hebben ze nog in Leiden gedaan.
- I1 Ik heb me wel eens afgevraagd, als je die oude foto's ziet van Leiden en de Haarlemmerstraat, daar gaat tram, geloof ik, doorheen, daar gaat een bus doorheen, tweerichtingsverkeer... Waar speelden de kinderen?
- G Ja, naar de Kaasmarkt gingen ze, de Kerksteeg door.. zat je zo op de Kaasmarkt. Je was het zicht kwijt natuurlijk. Je kon nooit zien wat ze uitvoerden. Nou ja, toen was het nog een tijd dat, eh...
- I2 Was het rustiger.
- G/I2 [spreken door elkaar]
- I2 Die tram was eng.
- G Nou ja, er zijn wel veel ongelukken gebeurd hoor. Die tram ook.
- I1 Maar toen ze nog kleiner waren ... ze moesten naar school. Moest u ze brengen? Of...
- G Nou ja, we staken ze over en dan konden ze het hele stuk... zo langs die kant.... Maar toen was het ook nog niet zoals nu, zo druk. Ja, dan was nu eenmaal zo.
- I1 En de opvoeding van de kinderen. De eersten gingen naar de Mariaschool, een meisjesschool, de jongens naar de jongensschool, eh... een katholieke opvoeding. Maar op een gegeven moment gaan ze hun eigen gang. Zijn ze katholiek gebleven, bijvoorbeeld? Of zijn ze... een andere kant opgegaan?
- G Nou, ze zijn... Doet het je nog wat dan? Zo zeggen we tegenwoordig...
- I1 Ja....
- G De oudste zeer zeker, de oudste dochter. En ook haar man, dat scheelt ook natuurlijk. En eh, de tweede dochter... die hier komt... ook wel, de kinderen zijn ook gedoopt. De andere dochter getrouwd, niet in de kerk of niks, en ook niet de kinderen gedoopt. Ja, dat maak je ook mee. En eh, van Gerard, ja, die had ook een vrouw die was van huis uit... geen geloof. Beste meid, maar eh... ja, dus dat...
- I1 ...verandert dan, in één generatie...
- G Van de zestien kleinkinderen zijn er... eh, effe kijken, twee... van de jongste kinderen juist wel weer [gedoopt].

I2 Hé.

[De bel gaat en dochter Kok [hierna: dr] komt binnen om even dag te zeggen]

dr Hallo.

I1 Zal ik even...

dr Nee hoor, ga maar door. Ik hoor er gewoon bij.

[I1 licht tussendoor het uitzetten van het apparaat even toe aan I2]

I1 Moet je niet op die drukken, stop, want dat springt ie op een ander programma. Dus dat is even uitkijken.

[I1 zet apparaat uit. Tijdens de onderbreking vertelt de dochter dat zij het niet met de interviews eens is: 'Wij zijn gesteld op onze privacy'. Na haar vertrek wordt het apparaat weer aangezet]

I1 Ja, we hebben hier een hele lijst, hierzo... De, de...

G O ja, we hadden het over de kinderen. De drie jongsten, die zijn getrouwd; toevallig treffen ze een vrouw die ook katholiek is, [hun] kinderen ook katholiek opgevoed... Maar de jongste is net 18 geworden. Ze gaan allemaal d'r eigen weg, gaan studeren... de een zit in Rotterdam, de ander in Utrecht... Ik bedoel maar, dan eh... Ik praat er maar niet over. Zeur er niet over.

I1 Dat is het beste.

G Ja, dat is niet altijd goed, dat je altijd zwijgen moet. Maar ze luisteren toch niet. Hoewel... de oudste, die jongen, die ken zo goed leren en heb zo'n interesse overal in. En dat is toch ook wel leuk, hè?

I1 Gerard?

G Nee.

I2 Het kleinkind.

G Ja, dat is echt al een student. Die zit in Rotterdam.

I1 Kijk 's. Alweer een generatie verder.

[Pauze, de dochter (dr) komt nog weer even binnen en G vraagt haar naar de scholen. Apparaat weer aangezet]

G Gerard heb ook Mulo gedaan.

dr Dat was de Mulo.... Middelbare Meisjesschool was dat.

I2 Dat was MMS.

dr Nee, ik heb de MULO gedaan, Anna [ook]. Gerard heeft ULO gedaan en José heeft... volgens mij was het toen al MAVO.

I1 Eerst was het ULO, toen MULO en toen MAVO.

I2 Nee, MULO is vier jaar. En ULO is drie jaar.

dr Nee, ook vier jaar.

I2 Ook vier jaar.

I1 Er is een overgang geweest.

dr Ja, en toen is Gerard naar Utrecht gegaan. Naar de hogere detailhandelsschool. En eh, Marjan en José... José heeft HAVO, volgens mij, gedaan, Marjan heeft VWO gedaan. En Ruud heeft... En wat heeft Ruud dan gedaan? Detailhandelsschool, hè? En Hans ook.

G Ja.

dr En Gerard hogere detailhandelsschool. Ja, d'r was niet zo heel erg veel.

I1 Ja.

dr Mag ik weten wat dit is?

I1 Dit is...ja, dit is allemaal voor 'De Stem van Leiden'.

[I1 zet apparaat even uit en licht e.e.a. toe. Er wordt intussen thee gezet. Het apparaat gaat weer aan en de dochter vertrekt met:]

I1 Nou hebben we er al weer wat scholen bij ook.

G Hun zijn er mee opgegroeid. En wij hadden het soms zo druk dat de kinderen hun verhalen niet kwijt konden uit school. 'Gaan jullie maar naar boven.' Ze mochten niet achter de toonbank lopen zeuren.

I1 Nou, daar zegt u wel wat. De kinderen kwamen uit school. U was in de winkel bezig. Was er dan opvang voor de kinderen? Dat was dat dagmeisje?

- G Dat dagmeisje, ja-a. Die at ook altijd boterham met de kinderen, om half zes. En dan ging ze om zes uur met de bus mee naar huis toe. Tot zes uur had ik ze dan.
- I2 Ze kwamen altijd van buiten de stad?
- G Die meisjes? Ja, heel veel uit Roelofarendsveen. Die kwamen uit die grote gezinnen en eh... de katholieke slager aan de overkant had een zusje van die van ons. En nog een mevrouw... die had er ook een. Maar ja, die kinderen moesten ook, eh, wat verdienen van de ouders. En ze hadden dan de kost bij ons. Niet het ontbijt, maar wel middageten en brood. En dat moesten zij verzorgen. Nou, de boter zat ook wel eens tegen het behang hoor.
- I1 Die moesten dan ook...
- G Die meisjes waren niet altijd de baas.
- I1 Die moesten dan ook maar met de kinderen kunnen omgaan.
- G Ja, daarom zeg ik: de boter zat ook wel eens op het behang. Och...
- I1 Maar was er 's avonds wel tijd voor de kinderen?
- G Ja, nou ja, winkel schoonmaken en dan eh... boterham eten en dan...
- I2 Hoe lang deed je daar over? Winkel schoonmaken?
- G Hoe lang?
- I2 Ja.
- G Nou, gewoon in de week... dat was wat je gebruikte de hele dag. Zaterdags werd natuurlijk een grote beurt gegeven. Tenminste, dan werden vloeren geschrobd en... de vlonders er uitgehaald en houten dingen, eh.. Oh mens. Maar ja, dat was bij iedereen zo.
- I1 Ja, zo was dat toen.
- G Je ken dat niet laten staan tot zondag.
- I1 Was er dan tijd voor de kinderen alleen in de vakantie?
- G Wij hadden het geluk dat onze kinderen heel veel op de boerderij gelogeed hebben. In de vakantietijd. Omdat ik de oudste was. Mijn jongste zusje, die was met tien jaar jonger als mijn [oudste] dochter. Die vonden het hartstikke leuk als die kleine meiden kwamen. De hele maand augustus waren ze weg. Van de ene boerderij naar de andere. Dan naar die zus, dan naar die tante. Dat geluk hebben wij gehad.
- I1 En het was ook geen tijd dat je als gezin op vakantie ging natuurlijk.
- G Nee.
- I1 Maar dat is later gekomen?
- I2 Had u vakantie eigenlijk?
- G Eigenlijk niet.
- I2 Nooit!?
- G Nee, mijn man heb nog gevochten voor een vrije middag, de dinsdagmiddag, voor alle melkboeren en kaasboeren en kruideniers, die zouden sluiten dan op dinsdagmiddag. Nou ja, dat ging jaren goed. Maar ineens was dat... Door die grote supermarkten zwakte dat ook af. Dat was 's wel jammer, hè, maar ja...
- I2 Een vakantieregeling was er niet voor de middenstand?
- G Ja, eh, je was een week gesloten. Ja, later ook, hoor. Dat heb mijn man toen ook mee helpen opzetten.
- I2 Wanneer is dat gebeurd?
- G Eh, de jongste, Ruud, was drie jaar. Toen gingen we nog naar Katwijk. Ja, hij [Ruud] is nou 53.
- I2 Vijftig jaar geleden.
- G Ja, gingen wij naar Katwijk, huurden wij daar een huis voor drie weken, gingen wij nog op en neer naar de zaak. Ik in de winkel ... en ook wel blijven bij de kinderen. Maar... vrijdag en zaterdag bleef de oudste met de kinderen op het strand.
- I2 Hoe oud was ze toen?
- G Nou ja, hoe oud was ze? Dertien, veertien.
- I1 Een hele verantwoordelijkheid.
- G Ja toch?
- I2 Ja, nou.
- G Het is allemaal goed gegaan. Ja, dat was niet anders.
- I1 En nog even terug naar de winkel in de Haarlemmerstraat. U gaf het al een beetje aan. Soms gaf u kookles over de toonbank. Was er veel contact met de klanten?

- G Ja.
- I1 Er zullen ook wel klanten geweest zijn, die u in vertrouwen namen.... Moeilijkheden wilden bespreken. Had u daar zelf een rol in?
- G Het was eigenlijk wel zo'n drukke winkel. Het was d'r in en d'r uit (2 x). Contant betalen alles. We hadden geen opschrijfkanten. Had je in de buurtwinkels wel. En in de buurtwinkel, daar kwamen ze wel met die verhalen. Want vrienden van ons woonden in de buurt en tot 's avonds toe hè. Was het donker. De deur was open en dan kwam er weer eentje, hè. Zogenaamd een pak suiker halen. Maar die had weer problemen thuis. Dan... eh, dat hadden wij gelukkig niet.
- I1 Voor uzelf had u dan alleen het koor? Of ook nog andere... dingen?
- G Nee, nee, ik heb nooit wat anders gedaan.
- I2 Wat deed u dan thuis? Handwerken? Lezen?
- G Ja, naaien voor de kinderen, breien.
- I2 Lezen?
- G Weinig. Ik ben geen leesmens. Nóg niet.
- I2 Abonnee? Bladen?
- G Abonnee? Libelle, abonnee vanaf dat ik getrouwd ben. Nee, mijn man wel. Die kan goed lezen. Die zit ijskoud zo met zijn boek [op schoot]. Nou nog. Nou, ik moet het boek op tafel leggen.
- I1 En op een gegeven moment verhuist u naar Leiderdorp dus, na 25 jaar. Later is ook de zaak in de Condorhorst geopend, in de Merenwijk. Was u daar ook bij betrokken?
- G Ja. Eh.... eerst nog in Oegstgeest.
- I1 O, eerst in Oegstgeest. Was u daar ook bij betrokken?
- G Ja.
- I1 Op welke manier?
- G Nou ja, je... vrouwen werken mee. En dat is nog zo. Bij de jongens is dat ook zo. Die vrouwen werken...
- I2 U kon u niet in tweeën delen, in de Haarlemmerstraat en in Oegstgeest.
- G Eh, daar hadden we een chef voor. En dan nam je personeel aan.
- I1 En daar was u wel bij betrokken?
- G Nee, personeel aannemen nooit. Ik heb altijd alleen maar gewerkt. Werken, schoonhouden, opletten.
- I1 Misschien uw man toch advies gegeven? Of vroeg hij dat niet?
- G Wij zijn er gewoon in gegroeid. Je kent dat of je kent dat niet. Als je niet met mensen ken omgaan, dan zal je dat ook nooit leren, geloof ik. Dat moet in je zitten. Ja, toch?
- I1 Ja.
- G Al is het nog zo'n hork, bij wijze van spreken. Die maken [het niet lang] achter de toonbank. Toch?
- I1 Maar toen u in Leiderdorp woonde, werd de zaak in de Haarlemmerstraat wel aangehouden?
- G Ja.
- I1 Daar was u vooral actief. Maar niet in Oegstgeest?
- G O, maar ik ben er wel als noodhulp geweest hoor. Dan dachten ze: Mevrouw Neuteboom hoeft vandaag niet te werken. Ik ben effe ziek.
- I1 O ja?
- G Het personeel!! Onze meisjes hadden al een baantje, naast de ULO. En die waren zaterdags vrij. Zaterdagochtends om negen uur gaat de telefoon: "Ik heb een zieke. Kan een van de meisjes even komen helpen?" Echt hoor! En die meiden kwaad! Kwaad! Ja, dat was hun vrije dag. En dan moesten ze de hele dag in die rôtwinkel.
- I2 Hadden ze een hekel aan de kaaswinkel?
- G Nee, maar dat ze zo gepakt werden. Ze hadden geen hekel aan het zakendoen.
- I1 En dat ging altijd onverwacht, natuurlijk.
- G Ja, dan lagen ze nog in bed. Konden ze uitslapen...
- I1 En nu kunnen ze geen kaas meer zien?
- G Zij [wijst naar de deur; doelt op de vertrokken dochter] houdt niet van kaas.
- I1 De vakantie. Dat schoot er bij in?
- G Nou ja, toen gingen we met de kinderen dan naar Katwijk. Dat deed de slager aan de overkant en die andere slager... die er niet meer woont, die deden dat ook. Wij ook. Ik had het hartstikke druk

- hoor, met die kinderen naar strand. Ja, die moesten toch ook eten en drinken, hè. En dan die zaak op de achtergrond.
- I1 Ja. Maar later...
- G Ik vond het heerlijk. Nóg.
- I1 En toen later de kinderen ouder werden?
- G Dan krijgen ze vrienden en vriendinnen, hè. Ja, dan gaat het heel anders. Dan zat je weer te kijken: Wat zouden ze nou weer uit gaan spoken?
- I1 En toen ze de deur uit waren? Nog wel met uw man samen op vakantie geweest?
- G Ja, toen zijn we wel... We zijn eerst naar de wintersport... negen jaar naar de wintersport geweest. Met collega's, allemaal, de kaasboer en de andere kaasboer, Van der Made, en wij, en...
- I2 Van Bohemen?
- G Ja, Van Bohemen. Het was maar een week. Maar het was of we er drie weken geweest waren.
- I2 En skiede u ook?
- G Nee, nee. We gingen allemaal langlaufen.
- I2 O ja.
- G Ja, dat was leuk, zo'n week. En we hadden altijd mooi weer. Daar genoten we van. En toen later gingen wij wel samen op vakantie. Met de busreis mee. Eén keer een cruise gemaakt. Op de... hoe heet het, naar Duitsland.
- I2 Op de Rijn?
- G Ja, een keer maar. Ik vind er niks aan op een cruise. Je hebt de ruimte niet. Nee, die hutten om in te slapen, dat gedoe...
- I1 Het kerkelijk leven. Kunt u daar wat over vertellen? U ging naar de Hartebrugkerk in de Haarlemmerstraat. Was dat een kerk, ja... waar het hele gezin bij betrokken was?
- G Ja, toen ze klein waren wel. Als ik naar de kerk ging, dan nam ik er vier mee.
- I2 Kerkbanken met namen erop, toen?
- G Nou, of dat nog bij de Hartebrug was... nummers, namen niet... Had je vroeger. [ook heden nog]
- I2 Wij hadden namen op de kerkbank staan.
- G Mocht een ander niet op gaan zitten. Bovendien moest je betalen.
- I1 O, dat waren betaalde plekken?
- I2 Dat waren gewoon vaste plekken. Daar betaalde je voor.
- G Zo'n plaats kocht je voor een heel jaar... voor de meisjes en een voor de mama, ja, ja. En je mocht niet op de mannenplaatsen gaan zitten.
- I2 Nee, nee. Altijd een muts op.
- G Ja, oh.
- I1 De Condorhorst kwam dus na Oegstgeest.
- G Ja, dat waren de twee eerste flats die in de Merenwijk stonden. Toen waren er nog geen rijtjeshuizen, geen koophuizen of niks. Dat waren twee enorme grote flats. Die staan er nog.
- I1 En daar is u ook bij betrokken geweest?
- G Ja, ja, ik heb daar ook geholpen, heb ik ook groente en fruit in staan pakken.
- I2 Kruidenieren...
- G Onze oudste zoon ging daarheen naar toe. En die was toen nog maar achttien jaar. Hij moest eigenlijk nog een... hoe noemen ze dat? Hand... eh...
- I1 Handelsdiploma halen, misschien?
- G Nee, hand.... liggen, zoiets. Hoe noemden ze dat vroeger... Als je jong was... Mocht je nog niet een zaak drijven...
- I2 Daar is een bepaalde term voor.
- G Handleiding, toch...? Nee, hoe heet dat toch, hand...
- I1 Handlichting?
- G Nou ja, ik weet het niet meer.
- I2 Er is een bepaalde term voor.
- G En die moest alles gaan verkopen, daaro. Van alles.
- I2 Van de gemeente?
- G Ja, dan kreeg je een vergunning. Maar de toekomst natuurlijk was dat onze zoon daar een zaak zou kunnen vestigen.
- I2 Ja.

G En het winkelcentrum moest nog gebouwd worden. En die kwam er. Daar hebben we toen de keuze gehad. En die is er nog, die zaak.

I1 Jazeker. Loopt goed, dacht ik, hoor.

G Ja, maar ook, met een chef natuurlijk.

I2 Uw zoon Gerard is niet daar, eh...

G Nee, die doet kantoorwerk. Die heb zich... Die is de baas... zit veel op z'n kantoor... andere dingen doen. Hij staat niet meer achter de toonbank.

I2 Er zijn nu nog twee zaken? Oegstgeest en de Merenwijk?

G Ja, en Voorschoten nog. En Koudekerk... hoe heet dat (...) Zoeterwoude Rijndijk en dan krijg je toch Koudekerk?

I1 Koudekerk aan de IJssel.

I2 ... aan de Rijn.

I1 Aan de Rijn, natuurlijk.

I2 En Leiden niet meer? Helemaal niet meer? Behalve de Merenwijk?

G Nee, in Leiden niet meer. Da's wel jammer hoor. Ik moet altijd even nog naar boven kijken, als ik daar de straat langs loop. Het pand staat er nog.

I2 Het is onherkenbaar geworden.

G Nou, het hele profiel van het huis, dat staat er nog wel. Maar de man die dat daarnaast... die het erbij gehuurd heeft, die laat het zo. Daar woont niemand meer boven.

I1 En in de Haarlemmerstraat, toen u daar nog zat. Waren er toen, met de burens, veel veranderingen? Dat u zegt: He, hier gaat het met de middenstand al een andere kant op? U noemde zelf even de komst van de supermarkten...

G Ja, ja...

I1 Hoe ging dat toen met het middenstandsleven in de Haarlemmerstraat?

G Toen ging het wat langzamer. Maar op den duur, ja. Kijk es, Albert Heijn kwam op de Hooigracht te zitten. Zat ook al op de Haarlemmerstraat, maar gewoon als kruidenierswinkel. Weet u dat nog? Dat ie daar zat? Op de Haarlemmerstraat?

I2 Nee, dat weet ik niet.

G Zat schuin tegenover ons. Maar ja, daar zat ook de SPAR, of hoe heette dat vroeger..., ja.

I2 Je had twee groenteboeren op de Haarlemmerstraat in de tijd dat ik er kwam wonen.

G Drie.

I2 Drie... en slagers. Alleen Van [der] Zon is er nog over.

G De goeien blijven over. De kwaliteit. En die moeten er aan werken.

I1 Ja, dat is een keuze geweest.

I2 Er is bijna geen gewone winkel meer in de Haarlemmerstraat. Dat is allemaal...

G Het is zo verpauperd. Zo... vroeger gingen de mensen zondagsmiddags gezellig wandelen in de stad met hun kinderen. En winkels kijken. Nou, tegenwoordig zitten er allemaal rolluiken voor.

I2 Nou, er zijn ook al heel wat winkels open, weer.

G Zeg je?

I2 Zo'n Hema is open op zondag.

G Ja, jammer.

I1 Da's weer een andere ontwikkeling.

G Ja, de Hema was er toen al, ja.

I1 Maar al die tijd bleef het contact met de eigen familie natuurlijk bestaan. Die kwam wel over om te logeren, of...?

G Ja, contacten hebben we altijd goed gehouden. Van beide kanten.

I1 Werd u een Leidse? Een Leenaar?

G Nee!

I1 Nee? Toch niet?

G En de kinderen ook niet.

I1 Waarom niet?

G Nee, ik weet niet wat dat is. Met scholen ook. Je zou toch zeggen, ze moeten toch vrienden en vriendinnen hebben van school? Nou, onze jongste dochter, die gestudeerd heeft... en ook een dochter van Guus, overigens [dit is wellicht verkeerd verstaan; denklijk is bedoeld (George)

- Gussenhoven] – van de banketbakkerij... Oude Rijn [nr. 2], dat kleine hoekje - was ook bij haar. Die wel. Toch wel. Het veranderde allemaal.
- I1 Maar deden ze mee aan de optochten, zeg maar... of het verenigingsleven in Leiden...
- G Ja, de jongsten zijn even op voetbal geweest.. Maar... de jongens moesten altijd zaterdags werken.
- I1 O ja, ja.
- G Ja, en die jeugd die had altijd op zaterdag sport. En nou draaien ze het weer terug. Nou gaan de groten ook naar zaterdag.
- I1 Ik ben een relatieve buitenstaander. Ik woon nog maar twintig [moet zijn 35] jaar in Leiden, maar als je de 3 oktoberoptochten ziet, dan denk je: Heel Leiden doet mee.
- G Ja, dat is ook wel zo, ha. Daar doen ze wel aan mee....
- I1 Daar hebben ze ook wel aan meegedaan?
- G Ja.
- I1 Hoe dan? Bij een vereniging of zo?
- I2 Haring en wittebrood halen en zo?
- G Hebben we nooit gedaan.
- I2 Nee?
- G Mijn man houdt al helemaal niet van haring. Die wordt al misselijk als ie denkt dat het eraan komt.
- I2 De mijne ook. Maar ik haal het wel.
- G Nee, nee. Wij gingen naar de kermis met de kinderen. Enne.... Dan was het klaar.
- I1 Volgens mij hebben we al heel wat onderwerpen bij de kop gehad. [Tegen I2:] Heb jij nog dingen waarvan je zegt... die zijn we vergeten?
- I2 Nee.
- I1 [Tegen G:] Misschien hebt u zelf... dat u zegt: Hé, dat is nog niet gevraagd.
- I2 Deed uw man ooit iets in de huishouding?
- G Nou, weinig [lacht]. Speelgoed opruimen [lacht]. Alles in de box gooien. Opruimen, opruimen. Maar dat moet ook hè, in de winkel moet ook alles opgeruimd zijn, hè. Anders gaat het niet goed.
- I1 Niet dat het zo belangrijk is, maar waren er nog specifieke hobby's buiten het werk om? Of was daar geen tijd voor?
- G Nee, nee. Echt hobby's... achteraf hebben we veels te weinig opgepikt. Zelfs toen we gestopt zijn met de zaak. Toen was mijn man zestig. Hadden we veel meer op moeten pikken, met eh... de computers en alles. Is niet gebeurd. En mijn man was tamelijk slecht in zijn taal. Enne, was ie bang dat ie gecorrigeerd zou worden, denken we.
- I2 Ja, ja.
- G Snap je. Soort van faalangst. Ik kan dat niet - jij hoeft dat dan ook niet te doen.
- I1 O, ik wou zeggen: dan had u dat toch wel kunnen doen?
- G Dat was toch niet zo, vroeger? Tegenwoordig, als je mijn dochters ziet, ze hebben allemaal een baan.... En ze werken allebei, hè. Ja, dat gaat allemaal even anders.
- I2 Ja, de concurrentie was veel groter, als je ... ja.
- I1 De taal was met de wintersport... was de taal wel een beetje een probleem, dan?
- I2 Met de wintersport?
- G Ja, dan moest een ander in onze zaak. De zaak bleef open natuurlijk.
- I2 Nee, ik bedoel, in Duitsland of Oostenrijk. Als u Duits moest praten.
- G Ja, maar we kwamen wel klaar hoor [lacht]. Maar andersom was het ook zo. Toen kwamen die Duitsers ook heel veel van Katwijk af. Als het slecht weer was, kwamen ze naar de stad toe, hè. En dan kwamen ze kaas halen. Kaas, ja, dat vonden ze prachtig. Enne, mijn man kon... wat die er allemaal uitbrabbelde, ik weet het niet [lacht], ik durf het niet te zeggen.
- I2 Maar het lukte wel?
- G Hij verkocht wel, ja. Ik heb nooit geen ene taal geleerd. Alleen zes klassen lagere school gehad.
- I1 Vindt u dat jammer, achteraf? Of zegt u: zo was die tijd.
- G Ja, dat was bij iedereen zo. Al die buitenkinderen, die boerenkinderen, die gingen gewoon allemaal werken. Desnoods bij een andere boer. Geen opleiding zoeken.
- I2 Zonde hè. Want u had het best gekund natuurlijk?

- G Ja, mijn moeder kon mij ook niet missen. Mijn moeder stond de hele dag bij de kaas[...], kaas maken. Ja, met alles wat er omheen hangt.
- I2 Is het allemaal een boerengeslacht, van... van eeuw op eeuw?
- G Nou, de jongste is wel boer, maar dat is nou...
- I2 Nee, maar ik bedoel van vroeger. Overgrootvader.... is die boerderij lang bij jullie in de familie geweest?
- G Ja, eh, mijn vader... en opa. We hebben nog een foto daarvan. Ja, dat wel. Grootvader, en dan was het zijn vader en dan mijn vader. Ja, toch wel.
- I1 Was het een eigen boerderij of een pachtboerderij?
- G Eh, ik denk dat het een pachtboerderij was. In de oorlog, had je een landheer - [zo] noemden ze dat vroeger, als je een boerderij had – en die man was gestorven. Enne, mijn vader, die zat op de wip, die denkt ook... ja, er waren nog een paar boeren in de buurt, die hadden net zoveel recht kunnen hebben als mijn vader. Maar mijn vader heb het toch weer toegewezen gekregen, van die landheer, wat een vrijgezel was. Ja, voor hetzelfde geld had hij het aan neven of verdere familie gegeven. Dat was nog voor de oorlog. Toen was ik misschien twaalf, dertien jaar.
- I2 Dat heeft wel indruk gemaakt. Dat u zich dat nog herinnert.
- G Ja, ik weet nog dat mijn vader heel blij was dat hij mocht blijven zitten. Ja, anders kon ie oprassen.
- I1 Wat mij nog opviel in het verhaal in het boek van uw man... dus ik wil ook vragen hoe het bij u thuis was... uw man zei, hij hielp zijn vader maar hij werd niet de opvolger, dat werd de jongste zoon. Dat was bij hun altijd gebruikelijk. Was dat bij u ook gebruikelijk? Hij kwam van Kamerik, toch...
- I2 Ja, dat viel mij ook op.
- I1 Ik kom van Friesland. En daar was het ook vaak zo. Maar hoe was dat dan in Harmelen? Dat de jongste de vader opvolgde op de boerderij?
- G Toevallig bij ons thuis wel. En bij mijn man thuis ook wel, maar met zo'n groot gezin heb je zo'n groot verschil in leeftijd. En door er eerst meisjes zijn, vallen er jongens eigenlijk al wat ... af. Dat is gewoon zo. Mijn jongste broer is nu ook al zeventig. En zijn zoon heeft ook een bedrijf, maar helemaal vernieuwd. Hele open stal en alles. Moet er niet aan denken.
- I2 Was het een veeboer?
- G Ja.
- I2 Bij u ook thuis?
- G Ja, en dan melken en dan kaas maken.
- I1 En dat deed je aan huis. Je had een kaaskelder. Ja, ik heb eigenlijk niet zoveel vragen meer. Ik vind dat we al heel wat bij de kop hebben gehad.
- G Ik heb ook niet zo'n verhaal. Ik heb geen oude verhalen over vroeger. Ik heb alleen mijn opoe nog gekend. En mijn opa even. Van beide kanten. De oma en opa. Nou ja, toen was ik denk twaalf, dertien jaar misschien, hooguit (2 x). Ik weet nog de begrafenis van oma Van Niekerk, van mijn moeders kant. Weet ik nog dat we bij het graf stonden. En verder weet ik helemaal niks. Ik weet niet van de kerk, ik weet niet van [... en ...].
- I1 Dat heeft indruk gemaakt.
- G Ik weet van een nichtje, dat even oud was, stonden wij daar als oudste nichtjes. Maar verder... weet ik niks meer van. Ja, maar je werd er vroeger ook niet bij betrokken. De klok stond stil. Op de tijd dat ze gestorven was. Dat weet ik ook nog.
- I2 Haar klok.
- G Ja.
- I2 O zeg.
- G Heb je daar wel es meer van gehoord?
- I2 Heb ik er wel van gehoord. Maar ik heb het nooit geloofd.
- G Ja, nee, ik weet het nog. En dat mijn vader... mijn opa op het dorp woonde in een huisje. Vroeger gingen de mensen... kochten ze een huisje op het dorp, of huurden misschien. Gingen ze op hun oude dag..., weet ik nog.
- I2 Om de mensen op de boerderij niet voor de voeten te lopen?
- G Ja, sommigen bleven er wonen, hè. Dat was ook niet alles.

- I1 En dat contact Leiden en de boerderij, dat is altijd gebleven? Ze kwamen graag in Leiden logeren en omgekeerd bleef het contact ook, zeg maar... die op het platteland bleven wonen, van de familie, er is een begrafenis ... dan ging u daar naar toe?
- G Ja, altijd. Nog steeds. En de kinderen van buitenaf kwamen ook weer bij ons logeren. Dan ruilden wij. Een paar kinderen van ons gingen daar naar toe en die kinderen gingen daar naar toe. Zo waren de vakanties vroeger.
- I1/2 En dat was ook een feest.
- G Dat was een feest. Ik had nog een (...) tante Truus, leerde [mij] geld tellen, bij de kassa... zo'n apie, mocht ik dan teruggeven, weet u wel...
- I1 Hoe ging het als er ziekte in het gezin was?
- G Ja, wij hebben geluk gehad dat we dat gelukkig niet gehad hebben. Ja, mijn man is wel even maagpatiënt geweest. Heb ie zes weken moeten rusten. Dat was vroeger, hè. Moest je rusten. Tegenwoordig krijg je medicijnen en dan...
- I1 Maar wat had hij toen? Een...
- G Maagbloeding gehad. Ja, ook van de spanning hoor. Ook van de spanning...
- I2 Was het vaak spannend?
- G Nee, maar hij maakt zijn eigen zo...
- I1 Druk.
- G En nog.
- I1 Nou, wat mij betreft, heel hartelijk bedankt voor alle verhalen, toch wel. Geeft toch weer een completer beeld. Ik denk dat we het hier bij laten. [Tegen I2:] Heb jij nog een vraag...?
- I2 Nee.
- G Ik zou zeggen: Nog even een paar fotoalbums. Dat is het familieboek Hoogland, heet dat...

[Hier met het interview gestopt. De foto's waren van de vroegere boerderij, met o.a. fraaie foto's van het jonge paar met paard en sjees deelnemend aan een wedstrijd ringsteken.]